

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 4. martā
(OR. en)

7163/24

ECOFIN 260
UEM 52
SOC 163
EMPL 91

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja (II) / Padome
Temats:	Sociālās investīcijas un reformas noturīgai ekonomikai – ieguldīt cilvēkos, lai palielinātu ražīgumu un izaugsmes izredzes

Pielikumā ir pievienota prezidentvalsts sagatavota piezīme, kas paredzēta, lai gatavotos politikas debatēm *ECOFIN* padomes 2024. gada 12. marta sanāksmē “Sociālās investīcijas un reformas noturīgai ekonomikai”, uz kuru ir uzaicināti arī nodarbinātības un sociālo lietu ministri.

SOCIĀLĀS INVESTĪCIJAS UN REFORMAS NOTURĪGAI EKONOMIKAI

– ieguldīt cilvēkos, lai palielinātu ražīgumu un izaugsmes izredzes

Sociālekonomiskais konteksts

ES mēģina atrisināt ievērojamu konkurētspējas problēmu ne tikai attiecībā uz konkurētspēju pasaules mērogā, bet arī mūsu iekšējā tirgus stiprināšanā. Ražīgums ir galvenais konkurētspējas un izaugsmes virzītājspēks, tomēr vidējais ražīguma pieaugums Eiropas Savienībā pēdējos desmit gadus ir kļuvis inerts, līdztekus tam pastāv problēmas dzīves dārdzības ziņā ¹. Pēc tam, kad bijām piedzīvojuši ekonomikas atgūšanos pēc Covid-19 krīzes, 2023. gadā ekonomikas izaugsme aizkavējās, un 2024. gadu ES ekonomika sāka vājāka, nekā gaidīts. Tomēr ES darba tirgus joprojām ir spēcīgs, un nodarbinātības līmenis 2023. gadā ir sasniedzis visaugstāko līmeni jebkad – 75,4 %.

Neraugoties uz kopumā pozitīvajiem rezultātiem, darba tirgi saskaras ar nepieredzēti lielu darbaspēka un prasmju trūkumu. Šāds trūkums rada šķēršļus ražīgumam un izaugsmes potenciālam, kā arī zaļajai un digitālajai ekonomikas pārveidei. Ir vajadzīgas reformas un investīcijas, lai nodrošinātu pienācīgu darbaspēka un prasmju trūkuma un neatbilstības novēršanu, vienlaikus ar pāreju uz digitālu un oglekļneitrālu ES ekonomiku ².

¹ Sk. 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu.

² 2024. gada vienotais nodarbinātības ziņojums

Konkurētspējas problēmas risināšana ir viena no galvenajām prezidentvalsts Beļģijas prioritātēm, un tā, visticamāk, arī turpmāk būs viens no galvenajiem punktiem, kam pievērsīs uzmanību nākamajā stratēģiskajā programmā. Darbaspēka un prasmju trūkums negatīvi ietekmē ražīgumu, tādējādi kavējot konkurētspēju un turpmākās izaugsmes izredzes Eiropas ekonomikā. Zaļā un digitālā ES ekonomikas pārveide no darbaspēka prasa ļoti būtisku prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju un rada pārbaudījumus kvalitatīvu darbvietu un darba apstākļu ziņā, lai saglabātu gatavību nākotnes darba tirgum. Tomēr tas, ka arvien vēl pastāv nevienlīdzība un teritoriālās atšķirības arī attiecībā uz piekļuvi vispārējas nozīmes pakalpojumiem, kvalitatīvai izglītībai un prasmju attīstībai, joprojām neļauj dažām iedzīvotāju grupām pilnībā attīstīt savu potenciālu. Vienlaikus paredzams, ka strauji novecojošās Eiropas sabiedrības dēļ turpmākajos gados būs ievērojami mazāk darbaspēka, un tas negatīvi ietekmēs arī darbaspēka un prasmju piedāvājumu, un tajā pašā laikā ES no citām ģeogrāfiskām teritorijām atpaliek savā spējā piesaistīt augsti kvalificētus darba ņēmējus no trešām valstīm. Tas liek meklēt inovatīvas pieejas politikai, lai tā ieguldījumus cilvēkos atzītu par būtisku vērtību Eiropai.

Šajā kontekstā Padome EPSCO sastāvā apstiprināja Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas [atzinumu](#)³ par tematu “Sociālo investīciju pievienotā vērtība un EPSCO padomes *filière* loma Eiropas pusgada pārvaldībā”. Sociālās investīcijas tiek definētas kā publiski izdevumi, kas saistīti ar investīcijām un reformām⁴, no kurām papildus sociālo mērķu sasniegšanai gaida, ka tās ar savu ietekmi uz cilvēkkapitālu un produktivitāti radīs atdevi ekonomikas izaugsmes ziņā, tostarp spēcīgāku inovācijas spēju un jauno tehnoloģiju apguves veidā un/vai kā darbaspēka piedāvājumu⁵. Tātad pie sociālajām investīcijām pieder:

- **Mūžizglītība un** pieaugušo iedzīvotāju **kvalifikācijas celšana un pārkvalifikācija**, kas palīdz labāk saskaņot prasmju pieprasījumu un piedāvājumu, pozitīvi ietekmējot integrāciju darba tirgū un izaugsmes potenciālu.

³ Dok. ST 15418/2/23.

⁴ Prasmju, nodarbinātības un iekļaušanas politikas jomā.

⁵ Sociālie izdevumi tiek kvalificēti kā investīcijas tāpēc, ka tie ietekmē izaugsmi, kas ir šīs piezīmes uzmanības centrā. Tādējādi mērķis ir noteikt tādas sociālos pasākumus, kas tieši veicina ekonomikas izaugsmi. Tas nenozīmē, ka citi izdevumu veidi ir mazāk vērtīgi.

- **Izglītība**, it īpaši **kvalitatīva un cenas ziņā pieejama agrīnā pirmsskolas izglītība un aprūpe**, kas visiem bērniem palīdz nodrošināt stabilu pamatu turpmākai izglītībai vēlākā dzīves posmā, vienlaikus viņu vecākiem atvieglojot dalību darba tirgū un it īpaši – palielinot sieviešu nodarbinātību.
- **Aktīva darba tirgus politika**, kas atvieglo ienākšanu darba tirgū, kā arī darba piemeklēšanu un kvalitatīvas darbvietas un atbalsta pāreju uz citu darbvietu (atvieglojot strukturālus pielāgojumus ekonomikā), tādējādi veicinot iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi.
- Politika, kas paredzēta, lai novērstu ar darbu saistītas saslimšanas un **darba tirgū integrētu personas ar invaliditāti un/vai darba ņēmējus pēc slimības epizodes**.
- Reformas, kuru mērķis ir **samazināt darba tirgus segmentāciju**, un **nodokļu un pabalstu sistēmu** reformas, lai stimulētu dalību darba tirgū un kvalitatīvas darbvietas.

Sociālo reformu un investīciju ekonomiskās atdeves novērtēšana

Atzīstot dažu sociālo reformu un investīciju potenciālu ekonomikas izaugsmē, ir labāk jāizpēta, kā var vislabāk novērtēt šādu atdevi, kas ir atkarīga no konkrētā to plānojuma un īstenošanas konteksta. Kvantitatīvai šīs atdeves noteikšanai ir vajadzīgi stabili analītiski rīki, administratīvie dati un stabila metodika (piemēram, *ex ante* un *ex post* analīze, hipotētiskās ietekmes novērtējumi un izmaksu un ieguvumu analīze), un dalībvalstīm pašlaik ne vienmēr pietiek administratīvās kapacitātes to izdarīt. **Pienācīgas uzraudzības un izvērtēšanas sistēmas, kā arī detalizēti, stabili un pieejami dati ir būtiski, lai izsekotu sociālo reformu un investīciju efektivitāti un lietderību.**

Lai veicinātu paraugprakses apmaiņu un savstarpēju mācīšanos, Beļģija un Spānija, Eiropas Savienības Padomes prezidentvalstis no 2023. gada jūlija līdz 2024. gada jūnijam, ir izveidojušas Neformālu sociālo ieguldījumu darba grupu (IWGSI), lai uzlabotu kopīgo izpratni par sociālo reformu un investīciju ietekmi uz ekonomikas izaugsmi un sociālo kohēziju ⁶. IWGSI tika apspiesti divi galvenie darba virzieni:

- Pirmajā tika ņemti vērā empīriskie pierādījumi par mikro- un makroatdevi, ko dod sociālās reformas un investīcijas. Šajā darba virzienā IWGSI galveno uzmanību pievērsta aktīvai darba tirgus politikai, agrīnai pirmsskolas izglītībai un aprūpei un pakalpojumu sniegšanai.
- Otrajā galvenā uzmanība tika pievērsta šīs politikas iedarbīgumam un efektivitātei. Konkrētāk, diskusijās galvenā uzmanība tika pievērsta ietekmes novērtējuma rīku izmantošanai un pieejamībai, statistikas spējām un datu pārvaldībai un pieejamībai.

Cik būtiski tas ir Eiropas pusgadam

Ilgtermiņa un iekļaujoša ekonomikas izaugsme, darbvietu radīšana, finanšu stabilitāte un stabilas publiskās finanses ir Eiropas pusgada pamatā. Būtiski ES mērķi ir samazināt parāda attiecību un deficītu līdz piesardzīgam līmenim, vienlaikus pienācīgu uzmanību pievēršot nodarbinātības un sociālajiem mērķiem un stiprinot sociālo un ekonomisko noturību un augšupēju konvergenci. **Tāpēc, lai integrēti veidotu turpmāko ekonomikas, nodarbinātības un sociālo politiku un optimāli izmantotu publiskos resursus nolūkā uzlabot mūsu ekonomikas ražošanas jaudu, ir ļoti svarīgi nodrošināt labu plānojumu un izpratni par to, kā sociālās reformas un investīcijas var ietekmēt ekonomikas izaugsmi, fiskālo ilgtermiņa un sociālo taisnīgumu.**

⁶ Galu galā IWGSI diskusijās piedalījās visu ES valstu pārstāvji kopā ar Eiropas Komisijas, Eiropas Parlamenta Nodarbinātības un sociālo lietu komitejas un Eiropas sociālo partneru pārstāvjiem. Nodarbinātības komitejas un Sociālās aizsardzības komitejas priekšsēdētāji tika aicināti pievienoties jau no paša sākuma, savukārt Ekonomikas un finanšu komitejas priekšsēdētājs un Ekonomikas politikas komitejas priekšsēdētājs tika uzaicināti, sākot ar 2023. gada decembri. IWGSI galveno konstatējumu kopsavilkums ir pieejams šeit: <https://employment.belgium.be/en/joint-meeting-ecofin-and-epsco-ministers>.

Jautājumi ministriem

1. Kāda pozitīva ietekme uz ekonomikas izaugsmi un fiskālo ilgtspēju, jūsuprāt, ir sociālajām reformām un investīcijām? Kādas nesen jūsu dalībvalstī veiktas nodarbinātības un sociālās reformas ir veicinājušas lielāku izaugsmes potenciālu?
 2. Kā varētu vēl vairāk uzlabot sadarbību starp *ECOFIN* un *EPSCO filières*, lai Eiropas pusgada kontekstā labāk novērtētu, kā sociālās investīcijas un reformas ietekmē ekonomikas izaugsmi, fiskālo ilgtspēju un sociālo kohēziju ?
-